

GLOBAL SALM-SURV VE AKTİVİTELERİ

Figen SEZEN SEVİMLİ, Revasiye KAYALI GÜLEŞEN

¹Refik Saydam Hıfzıssıhha Merkezi Başkanlığı, Salgın Hastalıklar Araştırma Müdürlüğü

Global Salm-Surv (GSS); Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) koordinasyonunda yürütülen, ulusal ve bölgesel düzeyde gıda kaynaklı hastalık/enterik patojen sürveyansının ve erken uyarı sisteminin güçlendirilmesi, salgınların saptanması, önlenmesi ve kontrol altına alınması amacı ile kurulmuş, konu ile ilgili kişi ve enstitülerin katıldığı bir programdır.

Avrupa Birliği tarafından desteklenen GSS; DSÖ, Danish Institute for Food and Veterinary Research (DFVF) ve Centers for Disease Control and Prevention (CDC) tarafından 2000 yılında kurulmuştur. MED VETNET, European Centre For Disease Prevention and Control (ECDC), Centre for Veterinary Medicine (CVM), OzFoodNet, Institute Pasteur, National Food Institute (Technical University of Denmark), Animal Science Group ve Public Health Agency of Canada tarafından desteklenmektedir.

Programın amacı, laboratuvara dayalı entegre sürveyans sistemini ve sektörlerarası işbirliğini geliştirerek; gıda kaynaklı enterik enfeksiyon hastalıklarının tanı, cevap ve önleme kapasitesini artırmaktır. 152 ülkeden 1000'den fazla üyesi bulunmaktadır. Üye ülkelerin ulusal referans laboratuvarlarında gıda kaynaklı patojenlerin izolasyonu ve identifikasyonu, serotiplendirilmesi ve antimikrobiyal direnç testlerinin standardize edilmesi ile laboratuvara dayalı gıda kaynaklı hastalık sürveyansının geliştirilmesi hedeflenmektedir. GSS'nin en önemli aktiviteleri arasında; uluslararası eğitim kursları, Eksternal Kalite Kontrol Programı, bölgesel ve ulusal odaklı projeler, veri bankası, referans hizmetleri, elektronik tartışma grubu ve bir web sitesi bulunmaktadır.

Refik Saydam Hıfzıssıhha Merkezi Başkanlığı, Salgın Hastalıklar Araştırma Müdürlüğü, Ulusal Enterik Patojenler Referans Laboratuvarı; 2000 yılında GSS Programına üye olmuştur. Söz konusu bölüm; 2001 yılından bu yana Eksternal Kalite Kontrol Programına ve eğitim kurslarına katıl-

maktadır. Son olarak 24-29 Şubat 2008 tarihleri arasında Polonya'nın Varşova kentinde Polonya Ulusal Halk Sağlığı ve Hijyen Enstitüsü'nde düzenlenen Doğu ve Güneydoğu Avrupa Ülkelerini kapsayan ileri düzeydeki eğitim kursuna 18 ülkeden 70 uzman katılmıştır.

Eğitim programında; çeşitli network sistemleri hakkında bilgi verilmiş; gıda kaynaklı hastalıkların önlenmesinde tarladan sofraya yaklaşım, hastalık yükü çalışması ve risk analizi konularında genel bilgi verilmiştir. Epidemiyolojik araştırmaların planlanması, salgın araştırması, sürveyans sistemlerinin değerlendirilmesi, çeşitli vaka çalışmaları; metisilin dirençli *Staphylococcus aureus* suşlarında Disk Diffüzyon Testleri ile Polimeraz Zincir Reaksiyonu (PCR) ve *Salmonella* suşları için ERIC PCR konularında teorik ve pratik eğitimler verilmiştir. Ayrıca katılımcı ülkeler tarafından, gıda kaynaklı hastalıklar ile ilgili çeşitli çalışmalara ait sözlü sunumlar yapılmıştır.

Gıda kaynaklı hastalıkların 21. yüzyılda artması beklenmektedir. Özellikle nüfus, yoksulluk ve turizmin giderek artması ve uluslararası gıda/hayvan ticaretinde küresel değişiklikler gıda ve içme suyu güvenliğini giderek artan oranlarda etkilemektedir. Ancak; uygun ve yeterli veri toplanamaması bu hastalıkların halk sağlığı yönünden öneminin anlaşılması ve risk bazlı önlemlerin geliştirilmesini engellemektedir. Bu nedenlerle; gıda kaynaklı hastalıkların insidansı ve ekonomik sonuçlarını azaltabilmek için DSÖ, ulusal ve uluslararası boyutlarda sürveyans programları kurmakta ve her alanda destek olmaktadır.

2005 yılında ülkemizde gıda kaynaklı bir grup hastalık etkeni için laboratuvara dayalı bildirim sistemine geçilmiştir. Bu gelişmeye paralel olarak; Eylül 2007 tarihinde Refik Saydam Hıfzıssıhha Merkezi Başkanlığı Salgın Hastalıklar Araştırma Müdürlüğü koordinasyonunda 'Ulusal Enterik Patojenler Laboratuvar Sürveyans Ağı' adı altında suş doğrulama ve antibiyotik duyarlılık test sonuçlarını kapsayan pilot bir çalışma başlatılmıştır. Bu gelişmeler GSS sürveyans programlarının amaçları ile paralellik göstermektedir. Gelecekte; insan sağlığı, veterinerlik ve gıda sektörlerinde laboratuvara dayalı sürveyans sistemlerinin geliştirilerek sektörlerarası entegrasyonunun sağlanması yolu ile ulusal bir veri bankasının oluşturulması beklenmektedir.

İletişim: Figen SEZEN SEVİMLİ
Refik Saydam Hıfzıssıhha Merkezi Başkanlığı,
Salgın Hastalıklar Araştırma Müdürlüğü,
06100 Sıhhiye/ ANKARA
Tel: 0312 458 21 67
e-posta: figensevimli@hotmail.com